

СТРАТЕГІЧНІ ФУНКЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ІНОЗЕМНОГО СТУДЕНТА: ДІАГНОСТИЧНА ТА КОМУНІКАТИВНА

Ярослав Слущкий

Донбаський державний коледж технологій та управління

Анотація:

У статті розглянуто сутнісні характеристики діагностичної та комунікативної функцій системи соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів. Виявлено, що діагностична функція сприяє виконанню студентом моніторинго-аналітичних дій, що дають змогу розглянути причини культурного шоку в повноцінному спектрі й водночас з'ясувати першопричини формування певної проблеми. Підкреслено, що найвищий рівень ефективності діагностичної функції досягається за умов застосування об'єктивного, суб'єктивного та проєктного підходів. Обґрунтовано значущість комунікативної функції як фундаментального елемента міжособистісної взаємодії. Доведено, що під час адаптації необхідно враховувати важливість виникнення комунікативної тріади: «іноземний студент – студент приймаючої країни», «іноземний студент – іноземний студент», «іноземний студент – представник місцевої громади».

Аннотация:

Слущкий Ярослав. Стратегические функции социально-педагогического сопровождения иностранного студента: диагностическая и коммуникативная. В статье рассмотрены сущностные характеристики диагностической и коммуникативной функций системы социально-педагогического сопровождения иностранных студентов. Выведено, что диагностическая функция способствует выполнению студентом мониторинго-аналитических действий, позволяющих рассмотреть причины культурного шока в полном спектре, в том числе выявить первопричины возникновения определенной проблемы. Подчеркнуто, что наивысший уровень эффективности диагностической функции достигается при применении об'єктивного, суб'єктивного и проєктивного подходов. Обоснована значимость коммуникативной функции в качестве фундаментального элемента межличностного взаимодействия. Доказано, что при проведении адаптации необходимо учитывать важность возникновения коммуникативной триады: «иностраннй студент – студент принимающей страны», «иностраннй студент – иностраннй студент», «иностраннй студент – представитель местной общины».

Resume:

Slutskiy Yaroslav. Strategic functions of foreign student's social and pedagogical support: diagnostic and communicative.

The article considers the essential characteristics of the diagnostic and communicative functions of the system of foreign students' social and pedagogical support. It was revealed, that the diagnostic function contributes to the implementation of monitoring and analytical actions by the student, allowing to consider the causes of culture shock in a full range and to identify the root causes of a certain problem. It was emphasized that we can achieve the highest level of effectiveness of the diagnostic function when using objective, subjective and projective approaches. The importance of the communicative function as a fundamental element of interpersonal interaction has been substantiated. When carrying out the adaptation, it is necessary to take into account the importance of the communication triad appearing, such as: «foreign student – student of the host country» (the relationship is the interaction of cultures between the personality of the host country and the personality of the foreign culture. The complexity of connection is that it takes a certain amount of time for representatives of these cultures to find the appropriate points of contact to establish the communicative contact, which will promote the effective activity in future. We should add that in the presence of such connection, the foreign student's intercultural adaptation occurs only in one direction – in the interaction with the American student. «Foreign student – foreign student» - this type of relationship is more structured and difficult, because a foreign student needs to build the relationships not with a representative of one culture, but with individuals of different cultural groups. This feature negatively effects the processes of adaptation, making them longer because a foreign student needs to establish the processes of interaction with many individuals, and for this it is important to conduct the acculturation in relation to several cultures. «Foreign student – the representative of the local community» - such relationship has not academic, but socio-cultural orientation, because the interaction take place not within the educational institution and is not related to educational activities. The creation of intercultural contacts with the representatives of the local community is a more difficult task because they are not under the adaptive influence of the university or college. So it is important to use a different approach, namely cultural when during the events both the local community representatives and foreign students take part in it (e.g., visits the local attractions; festivals for demonstration both local culture and the cultures of students from other countries, etc.).

Ключові слова:

соціально-педагогічний супровід; культурний шок; діагностична функція; комунікативна функція; іноземний студент.

Ключевые слова:

социально-педагогическое сопровождение; культурный шок; диагностическая функция; коммуникативная функция; иностраннй студент.

Key words:

social and pedagogical support; culture shock; diagnostic function; communicative function; foreign student.

Постановка проблеми. Сучасна освіта набуває все більше виражених інтернаціоналізованих рис, що зумовлено зростанням кількості іноземних студентів, які або самостійно, або за допомогою різних програм з обміну проходять навчання в закладах вищої освіти інших країн. Однак перебування й навчання в іншому

соціокультурному середовищі вимагає виконання певних підготовчих заходів, які сприятимуть зниженню негативного впливу культурного шоку. Про необхідність виконання такої діяльності свідчать Наказ МОН «Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства»

(2013), Закони України «Про закордонних українців» (2015), «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (2017), «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» (2015) тощо. Як наслідок, виникає питання про важливість соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів, необхідного для їх ефективної підготовки до виконання академічної та соціально-спрямованої діяльності всередині нового соціуму. Однак цей процес є багатограним і не може бути цілком розглянутий у межах однієї статті. Тому вважаємо за необхідне виокремити в нашому дослідженні дві функції соціально-педагогічного супроводу, які є важливими компонентами структурної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із центральних питань досліджень соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів є їхня соціальна та психологічна підтримка (Rahming, 2019; Luo, Wu, Fang, & Brunsting, 2019), що пов'язано з безпосереднім впливом культурного шоку на психологічний стан особистості. Важливими, на думку багатьох учених (Gebregergis, Mehari, Gebretinsae, & Tesfamariam, 2020), є питання соціокультурної адаптації іноземного студента шляхом набуття такого досвіду через міжнародні подорожі, оскільки така адаптація є однією з основ, на якій базується взаємодія особистості як всередині академічного колективу, так і з представниками приймаючої країни поза навчальним середовищем.

Необхідно зазначити, що підготовка до перебування в іншому академічному та соціальному просторі може проводитися й до безпосередньої міжособистісної взаємодії. З огляду на це, передадаптаційна підготовка також була метою наукових пошуків дослідників, зокрема К. Кеptica (Curtis, 2020).

Щоб адаптація мала більш якісний результат, іноземний студент повинен бути мотивований до виконання діяльності з соціально-педагогічного супроводу. Саме питання розвитку мотивації в іноземних студентів під час академічної взаємодії розглядалися в наукових працях Г. Мостафа та Й. Лім (Mostafa, & Lim, 2020).

Однак основною причиною необхідності впровадження до адаптаційного процесу різних консультаційних заходів є наявність проблем, пов'язаних із взаємодією з новим простором, що призводить до негативних наслідків, причина яких криється у відмінностях між місцевими та іноземними студентами (Haverila M., Haverila K., & McLaughlin, 2020). Це спричиняє насамперед виникнення феномену маргіналізації (Jones, Kim,

& Ryu, 2020), що особливо впливає на стан особистості іноземного студента.

Для подолання виявів і наслідків культурного шоку іноземний студент повинен передусім проводити моніторингові, іншими словами, аналітичні дії, які допоможуть йому критично (Wale, & Bishaw, 2020) розглянути причини негативних моментів у взаємодії з представниками приймаючої країни і визначити стратегію своїх подальших дій.

Формулювання цілей статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування стратегічного потенціалу діагностичної та комунікативної функцій у системі соціально-педагогічного супроводу іноземного студента.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-педагогічний супровід охоплює низку функцій, що сприяють адаптаційному розвитку особистості іноземного студента. Розуміння сутності цих функцій дасть змогу виявити специфіку всієї адаптаційної системи закладів вищої освіти.

Насамперед варто зазначити, що в процесі виконання діяльності в умовах незнайомого соціокультурного середовища виникає таке явище, як культурний шок, унаслідок зіткнення культурних норм студента з новими особливостями, відмінними від звичних соціальних норм, а також має місце накопичення помилок міжкультурного характеру, що уповільнюють процес пристосування іноземного студента до соціокультурних умов приймаючої країни та знижують ефективність міжособистісної діяльності. Розв'язання проблем, що виникають в іноземних студентів під час взаємодії з представниками іншої культури, вимагає виконання низки заходів, первинним з яких є з'ясування витоків проблем, що були виявлені в процесі взаємодії з іншою культурою. Отже, однією зі стратегічних функцій є *діагностична* (Битинас, 1993; Ингенкамп, 1991; Фетискин, Козлов, & Мануйлов, 2009; Цехмістрова, 2005), що спрямована на проведення моніторингу проблемних ситуацій і труднощів, які виникають, а також на аналіз і подальше застосування на практиці адаптаційних засобів (Canino, 1994) як педагогічного, так і психологічного характеру, призначених для виправлення виниклих культурних помилок і запобігання їх повторній появі під час майбутніх міжкультурних контактів. З огляду на це, можна твердити, що діагностика спрямована здебільшого не на розв'язання тих чи тих соціокультурних проблем, а саме на виявлення цих проблем та їх аналіз, що з часом сприятиме створенню методів їх розв'язання. Згідно з висновками Н. Красної, Л. Харченко, Я. Юрків, та І. Сьомкіної (2011),

особливості діагностики полягають у тому, що вона «здійснюється для педагогічних цілей, тобто вона орієнтована на те, щоб на основі аналізу та інтерпретації результатів отримати нову інформацію про те, як поліпшити якість освіти (навчання, виховання) і розвитку особистості; дає принципово нову змістовну інформацію про якість соціально-педагогічної роботи» (с. 29). Отже, діагностика може бути застосована в системі соціально-педагогічного супроводу для виявлення методів, що повинні бути використані в межах адаптаційного підготовчого процесу (Семаго, 2004), який передбачає не тільки вдосконалення підготовчої програми, а й необхідність зміни списку важливих для формування компетенцій (залежно від результатів), набутих за підсумками проведеної діагностики. Також моніторинг самої системи супроводу дає змогу отримати результати щодо якості проведеної підготовчої діяльності і, за необхідності, внести корективи. Процес виконання завдань діагностичної функції передбачає кілька етапів, які є взаємопов'язаними елементами й відсутність хоча б одного з них може призвести до зниження якості проведеної діагностики. Так, першим етапом є розгляд вимог іноземного студента до адаптаційних заходів. Зауважимо, що не всі студенти потребують лінгвістичної, освітньо-культурної та психологічної підтримки через те, що країни, з яких вони прибули, не мають соціокультурних відмінностей, які кардинально впливають на міжособистісну та міжкультурну взаємодію, тому особистості можуть мати необхідні навички в цих напрямках. Отже, діагностика таких студентів засвідчить, що вони не мають необхідності в адаптаційній програмі, яка використовується для підготовки осіб із сильними відмінностями в культурних нормах.

Другий етап спрямований на виявлення проблемної ситуації, яка перешкоджає міжкультурній взаємодії. З'ясування проблеми дає змогу зрозуміти її складність і, відповідно, вплив на особистість, а також виробити стратегію дій, необхідних для подолання проблеми. Третім етапом є розгляд імовірних причин, що стали каталізаторами виникнення проблеми. Першопричини дадуть змогу застосувати найбільш ефективні дії для подолання негативної ситуації. Фінальним етапом можна вважати пошук методів для розв'язання проблеми, відповідно до її сутнісних особливостей.

Крім того, важливо зазначити, що діагностика системи супроводу іноземних студентів повинна відбуватися на підставі трьох підходів, виділених В. Галузяк (2015), а саме – об'єктивного, суб'єктивного, проєктного. Так, у межах об'єктивного підходу діагностика якості

проведеного адаптаційного процесу відбувається на підставі розгляду безпосередніх результатів діяльності, що здійснюється іноземним студентом (Туриніна, Мельничук, Бондарчук, & Мілютіна, 2009, с. 48; Кушнір, 2012, с. 12-13). Такий підхід спирається на аналіз ефективності або неефективності міжкультурної взаємодії студента в приймаючій країні. У такому разі, дослідження спрямоване на безпосередній контакт із представниками іншої культури в межах академічної та соціальної діяльності. За наявності проблем в означених напрямках, об'єктивна діагностика їх виявляє. Своєю чергою, суб'єктивний підхід (Туриніна, Мельничук, Бондарчук, & Мілютіна, 2009, с. 48; Кушнір, 2012, с. 12-13) базується на аналізі тих інформаційних даних, які надає безпосередньо іноземний студент, зокрема самоопис особистісних навичок (Deci, 1985), а також своєї поведінки в нестандартних ситуаціях, зумовлених наявністю соціокультурних відмінностей. У такому разі діагностика має не практичний, а яскраво виражений теоретичний характер, у межах якого неможливо формувати об'єктивне розуміння наявності та впливу на особистість іноземного студента проблем, пов'язаних з адаптацією, оскільки особистість може недостатньо проаналізувати свої можливості та помилки, тобто надана нею інформація не буде повноцінною. Унаслідок цього, під час використання відомостей, що не відображають цілком адаптаційну дійсність, результати діагностики не можуть уважатися достовірними та актуальними для розроблення підготовчих програм. Третій підхід – проєктний – має у своїй основі застосування експериментального елемента, що свідчить про його практичну природу (Берулава, 1993; Бурлачук, 1997; Максименко, 2017; *Проективная Психология*, 2000; Скнар, 2017; Соколова, 1980; Франк, 2000; Шляпникова, 2005). Так, для проведення діагностики на виявлення наявних проблем в адаптаційній системі, необхідно знати, як особистість іноземного студента взаємодіє з соціальним та академічним простором, що дасть змогу простежити шлях наявної проблеми від її вияву (під час міжкультурного контакту) до наслідків негативного впливу на особистість, коли ефективність проведеної взаємодії буде знижена. У такий спосіб, проєктний підхід дасть найбільш повну інформацію про адаптаційні особливості конкретної особистості. Так, О. Хлівна (2012) доходить висновку, що під час застосування проєктного підходу «досліджуваний перед невизначеною ситуацією отримує свободу у виборі елементів “життєвого простору” і способів їх структуризації» (с. 440). Отже, проєктний підхід передбачає створення

ситуації, яка моделювала б міжкультурний контакт. Попри те, що така ситуація має штучний характер, вона дає змогу отримати інформацію щодо потенційних проблем, які можуть виникнути за реальної міжособистісної взаємодії з представником іншого культурного середовища, що уможливить проведення додаткових підготовчих адаптаційних дій, які сприятимуть ефективнішій реальній взаємодії. Крім того, така проєктна ситуація дає змогу іноземному студенту провести експеримент із застосуванням різних способів взаємодії з використанням культурних шаблонів на конкретному відрізку комунікативної ситуації. Відсутність психологічного тиску, пов'язаного з реальною ситуацією, під час проєктування міжособистісного контакту дає змогу студенту припускатися помилок, які не матимуть наслідків для спілкування. Проте аналіз таких помилок стане основою результатів діагностики із застосуванням проєктного підходу.

Зауважимо, що діагностичний підхід має перелік труднощів, що перешкоджають проведенню повноцінного дослідження адаптаційного рівня іноземного студента (Бричок, 2015). Так, на переконання С. Мартиненко (2010), одним із важливих компонентів діагностичної діяльності є «вибір оптимальних методів з урахуванням можливостей учнів» (с. 108). Отже, важливо не тільки застосувати один або декілька підходів до проведення діагностики, а вибирати найбільш точний і саме для конкретного студента. Для одного можна застосувати об'єктивний підхід із безпосередньою реальною міжкультурною діяльністю, для іншого – самоаналіз здібностей та здатність їх характеризувати; для деякого найбільш ефективним є застосування проєктного підходу з моделюванням міжкультурного контакту.

Незважаючи на те, що діагностика адаптаційного рівня іноземних студентів є фундаментальним елементом адаптаційного процесу, не менш значущим є розуміння цінності саме безпосереднього спілкування для входження представника іншої культури в соціум приймаючої країни. Таким чином, другою визначальною функцією соціально-педагогічного супроводу є *комунікативна*, яка має безпосередній вплив на психологічну, емоційну, соціальну та академічну успішність студента, оскільки ці аспекти залежать саме від здатності студента вибудувати якісні міжособистісні взаємини з представниками соціального та академічного простору. З огляду на це, ми можемо виокремити кілька видів комунікативних взаємозв'язків культур, а саме:

1. «Іноземний студент – студент приймаючої країни» (взаємозв'язок являє собою взаємодію культур між представником приймаючої країни

та представником іноземної культури. Складність зв'язку полягає в тому, що необхідна певна кількість часу для того, щоб представники цих культур знайшли відповідні точки дотику, які дають змогу налагодити комунікативний контакт, що сприятиме ефективній спільній діяльності надалі. Зауважимо, що за наявності такого зв'язку міжкультурна адаптація для іноземного студента відбувається тільки в одному напрямі – у взаємодії з іноземним студентом);

2. «Іноземний студент – іноземний студент» (цей вид взаємозв'язку є більш структурованим та складним, оскільки іноземному студенту необхідно вибудовувати взаємини не з представником однієї культури, а з особистостями, що представляють різні культурні групи. Це негативно позначається на процесах адаптації, роблячи їх більш тривалими через те, що іноземному студенту необхідно налагодити процеси взаємодії з багатьма людьми, а для цього важливим є проведення акультурації щодо кількох культур);

3. «Іноземний студент – представник місцевої громади» (такий взаємозв'язок має вже не академічну, а соціально-культурну спрямованість, оскільки взаємодія відбувається не в межах навчального закладу і не пов'язана з навчальною діяльністю. Налагодження міжкультурних контактів із представниками місцевої громади є більш складним завданням, адже вони не перебувають під адаптаційним впливом університету або коледжу, тому важливо використання іншого підходу, а саме – культурологічного, коли під час проведення заходів у них беруть участь представники місцевої громади разом з іноземними студентами (наприклад, спільні відвідування місцевих визначних пам'яток; фестивалі місцевої культури і культур студентів з інших країн; надання житла іноземним студентам представниками місцевої громади тощо).

Отже, кожен з цих взаємозв'язків вимагає комунікативної взаємодії, інакше жоден із них не зможе бути реалізований цілком. У таких взаємозв'язках можуть бути застосовані два основні типи взаємодії, першим із яких є діалог. Діалогічна діяльність може характеризуватися як спонтанна дія, не запланована і, відповідно, заздалегідь не структурована (тому необхідним є проведення аналізу співрозмовника одночасно з комунікативним контактом для визначення найбільш придатних для застосування культурних шаблонів) (Гринчишин, 2007; Каган, 2002; Колокольцева, 2001). Другий тип взаємодії – співробітництво, за якого комунікація відбувається під час виконання спільної діяльності, покликаної досягти певного результату комунікативного процесу. У такому

разі спілкування часто може мати структурований характер через наявність умови підготовленості до вибудовування конструкції міжособистісного контакту. Крім того, такий вид спілкування найчастіше може мати конкретну тематичну основу у зв'язку з виконанням односпрямованої діяльності.

Підкреслимо, що комунікативна функція, якщо йдеться про іноземних студентів, передбачає спілкування в кількох форматах, серед яких:

- міжособистісне спілкування міжкультурного характеру, коли комунікативна взаємодія відбувається між двома представниками різних культур, для чого використовуються певні культурні шаблони та дослідження особистості співрозмовника для визначення найбільш ефективного стилю спілкування. За такого виду взаємодії основну роль грають індивідуальні особливості особистостей, які і впливають, головне, на процес комунікації (прикладом слугують комунікація між іноземним та американським студентом, між іноземними студентами, а також іноземним студентом та представником місцевої громади);

- колективне спілкування, що припускає участь у комунікативній взаємодії великої кількості людей. Отже, таке спілкування кардинально відрізняється від міжособистісного браком можливості проведення аналізу співрозмовника та підбору найбільш відповідного культурного шаблону, зважаючи на велику кількість потенційних співрозмовників. На жаль, для іноземного студента такий формат спілкування має як позитивні, так і негативні сторони. Позитивні полягають у тому, що масовий вид комунікації не вимагає від особистості постійних зусиль у пошуку та застосуванні культурних шаблонів. Однак така комунікація не сприяє розвитку навичок міжкультурного спілкування, оскільки студент має мало можливостей для практики, унаслідок чого теоретичні знання недостатньо закріплюються під час безпосередньої міжособистісної взаємодії (прикладом масового спілкування можуть слугувати круглі столи, групові збори, конференції тощо, під час яких немає можливості провести якісну комунікативну взаємодію з усіма учасниками);

- діагностична функція свідчить про те, що важливим елементом під час аналізу рівня здатності особистості до міжкультурної взаємодії є змодельована ситуація, яка змогла б імітувати реальне спілкування з представником іншої культури. З огляду на те, що така модель припускає вибудовування міжкультурного контакту за допомогою комунікації, можна говорити про третій формат спілкування –

змодельоване спілкування, коли природа комунікації має штучний характер, однак сам комунікативний сценарій передбачає використання прийомів, характерних для непередбаченої міжособистісної взаємодії.

Необхідно розуміти, що тривалість комунікативної функції під час адаптації іноземного студента визначається насамперед потребою в цьому як із боку студента, так і його співрозмовника, яким може бути викладач, інший студент, представник місцевої громади, консультант тощо. Якщо останній доходить висновку щодо неефективності адаптаційного процесу, він може зробити спроби використання інших комунікативних моделей. Однак консультант не має бути основою супроводу, студент повинен самостійно аналізувати свою діяльність, виявляти помилки та проблеми, а також займатися пошуком їх розв'язання. Консультант, у такому разі, стає відстороненим помічником, який повинен спрямовувати зусилля студента в необхідному напрямку, а не ставати провідником на адаптаційному шляху. Тому соціально-педагогічний супровід хоч і є спільним процесом, проте основна роль у ньому належить іноземному студенту, для чого необхідно проводити обмін досвідом, знаннями, навичками, що і вимагає наявності комунікативної функції.

Зважаючи на викладене вище, можемо твердити, що комунікативна функція є важливим елементом соціально-педагогічного супроводу іноземного студента, оскільки спрямована на розвиток взаємозв'язків із представниками приймаючої країни як в академічному, так і в соціальному напрямках, що відбувається за безпосереднього контактування з опонентом, участі у форматі масового спілкування або в процесі спілкування за змодельованою ситуацією, метою якої є діагностика адаптаційного рівня особистості.

Висновки. Отже, процес адаптації іноземних студентів і, відповідно, подолання культурного шоку вимагає виконання консультаційних заходів, які є складниками системи соціально-педагогічного супроводу, що охоплює також необхідний інструментарій функцій, спрямованих на безпосередню роботу особистості з особистістю.

Подолання ситуацій проблемного характеру, актуальних для адаптаційного процесу, передбачає виконання студентами моніторинго-аналітичних дій, що дають змогу провести «роботу» з певною проблемою в рамках діагностичної тріади, застосовуючи об'єктивний, суб'єктивний та проєктний підходи, які уможливають виявлення першопричини проблемної ситуації і знаходження методів її розв'язання, а також засобів запобігання її

виникненню надалі, чому сприяє діагностична функція.

Однак ефективність діагностики визначається якістю розгалуженості практичного використання комунікаційної функції, яка дає змогу вибудувати міжособистісне, колективне й модельоване спілкування, необхідне іноземному студенту в процесі виконання ним

академічної та соціальної діяльності в країні перебування.

Подальші наукові пошуки будуть присвячені вивченню значущості для адаптаційного процесу іноземного студента інших стратегічних функцій системи соціально-педагогічного супроводу, зокрема й функцій, що забезпечують становлення психологічно сприятливого внутрішнього стану особистості.

Список використаних джерел

- Берулава, Г. А. (1993). *Диагностика и развитие мышления подростков*. Бийск: НИЦ БигПИ. 240 с.
- Битинас, Б. П. (1993). Педагогическая диагностика: сущность, функции, перспективы. *Педагогика*, 2. С. 10–15.
- Бричок, С. (2015). Психолого-педагогічна діагностика як провідний компонент діяльності вчителя. *Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. (вип. 2). С. 134–142.
- Бурлачук, Л. Ф. (1997). *Введение в проективную психологию*. Киев: Ника-центр. 120 с.
- Галузяк, В. М. (2015). *Педагогічна діагностика: Курс лекцій*. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД». 155 с.
- Гринчишин, Н. І. (2007). Принцип діалогу як світоглядна парадигма морально-ціннісних орієнтацій та самовдосконалення людини. *Аксіологічні аспекти трансформації сучасного українського суспільства: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Івано-Франківськ*. С. 162–164.
- Закон України: Про закордонних українців. № 1582. (2015). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15> (дата звернення: 03.12.2020).
- Закон України: Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. № 3773- VI. (2017). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 03.12.2020).
- Ингенкамп, К. (1991). *Педагогическая диагностика*. Москва: Педагогика. 241 с.
- Каган, М. С. (2002). О педагогическом аспекте теории диалога. *Диалог в образовании: сб. материалов конф. Серия «Sympjsium»*. Вып. 22. С-Петербург: С-Петербург. филос. общество. 350 с.
- Колокольцева, Т. Н. (2001). *Специфические коммуникативные единицы диалогической речи*. Волгоград: Изд-во Волгоград. гос. ун-та. 260 с.
- Краснова, Н. П., Харченко, Л. П., Юрків, Я. І., & Сьомкіна, І. С. (2011). *Соціально-педагогічна діагностика*. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 429 с.
- Кушнір, Ю. В. (2012). *Психодіагностика: навчальний посібник для студентів соціологів*. Донецьк: КиЦ. 346 с.
- Максименко, Ю. (2017). Майбутнє проєктивних методик: рефлексія прихованих можливостей. *Психологія і суспільство*, 3. С. 51–58.
- Мартиненко, С. М. (2010). *Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи: навч.-метод. посіб.* Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка. 262 с.
- Наказ МОН: Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства. № 1541 (2013). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2004-13/para21> (дата звернення: 03.12.2020).
- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. № 579. (2015). Взято з <https://www.kmu.gov.ua/npas/248409199> (дата звернення: 03.12.2020).

References

- Berulava G. A. (1993). *Diagnostics and development of adolescents' thinking*. Vitebsk, 240 p. [in Russian]
- Bitinas B.P. (1993). Pedagogical diagnostics: essence, functions, perspectives. *Pedagogic*, P.10–15. [in Ukrainian]
- Brychok S. (2015). Psychological and pedagogical diagnostics as a main component of the teacher's efficiency. The collection of scientific works of Rivne State University for the Humanities, P.134–142. [in Ukrainian]
- Burlachuk L. F. (1997). *Introduction to Projective Psychology*. Kyiv: Nika-centr, 120 p. [in Russian]
- Galuzjak V. M. (2015). *Pedagogical diagnostics*. Vinnytsia: TOV «Nilan LTD», 155 p. [in Ukrainian]
- Grynchyshyn N. I. (2007). The principle of dialogue as a worldview paradigm of moral and value orientations and human self-improvement. *Axiological aspects of the transformation of modern Ukrainian society: thesis of Ukrainian scientific and practical conference*. (2007, Ivano-Frankivsk). Ivano-Frankivsk, P.162–164. [in Ukrainian]
- Act «On Legal Status of Foreign-Based Ukrainians» (2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>. [in Ukrainian]
- Act «On the Legal Status of Foreigners and Stateless Persons» (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>. [in Ukrainian]
- Ingenkamp K. (1991). *Pedagogical diagnostics*. Moscow: Padagogica, 241 p. [in Russian]
- Kagan M. S. (2002). About the pedagogical aspect of the theory of dialogue. *Dialog in education: thesis of the conference «Sympjsium»*. (2002, St.-Petersburg). Saint-Petersburg, 22, 350 p. [in Russian]
- Kolokol'ceva T. N. (2001). *Specific communicative units of dialogic speech*. Volgograd: Volgograd State un-ty, 260 p. [in Russian]
- Krasnova N. P., Harchenko L. P., Jurkiv Ya. I., S'omkina I. S. (2011). *Social and pedagogical diagnostic*. Lahansk: Vyd-vo DZ «TarasaShevchenka LNU», 429 p. [in Ukrainian]
- Kushnir Yu. V. (2012). *Psychodiagnostic*. Donetsk: KiTS, 346 p. [in Ukrainian]
- Maksymenko Yu. (2017). The future of projective techniques: a reflection of hidden possibilities. *Psychology and Society*, 3, P.51–58. [in Ukrainian]
- Martynenko S. M. (2010). *The basis of diagnostic activities of primary school teacher*. Kyiv: Borys Grynchenko Kyiv University, 262 p. [in Ukrainian]
- Order of the Ministry of Education and Science «Some issues of organization of recruitment and training (internship) the foreigners and stateless persons». (2013). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2004-13/para21>. [in Ukrainian]
- About the approval of the Regulation on the procedure for exercising the right to academic mobility (2015). Approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine of 12 August 2015 #579. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248409199>. [in Ukrainian]
- Projective Psychology. (2000). Moscow: Eksmo-Press. 528 p. [in Russian]

- Проективная психология. (2000). Москва: Эксмо-Пресс. 528 с.
- Семаго, Н. Я. (2004). Методы, подходы, оценки: виды диагностических материалов и организация диагностического процесса. *Школьный психолог*, 7, С. 14–17.
- Скнар, О. М. (2017). *Потенціал проєктивних методик у формуванні політичної картини світу молоді: посібник*. Київ: Міленіум. 96 с.
- Соколова, Е. Т. (1980). *Проективные методики исследования личности*. Москва: МГУ. 68 с.
- Туриніна, О. Л., Мельничук, О. Б., Бондарчук, О. І., & Мілютіна, К. Л. (2009). *Психологія: опорні конспекти лекцій*. Київ: ДП «ВД «Персонал». 230 с.
- Фетискин, Н. П., Козлов, В. В., & Мануйлов, Г. М. (2009). *Социально-педагогическая диагностика развития личности и малых групп: учеб. пособ. (2-е изд., доп.)*. Москва: Психотерапия, 2009. 544 с.
- Франк, Л. (2000). Проективные методы изучения личности. *Проективная психология*. Москва: Эксмо-Пресс. С. 68–83.
- Хлівна, О. (2012). Психологічні тенденції використання проєктивних методів в сучасній практичній психології. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія*, (Т. 17), вип. 8 (20). С. 439–445.
- Цехмістрова, Г. С. (2005). *Управління в освіті та педагогічна діагностика: навч. посіб. для вузів*. Київ: Слово, 277 с.
- Шляпникова, И. А. (2005). *Проективные методы психодиагностики: учеб. пособ.* Челябинск: Изд-во ЮурГУ. 69 с.
- Canino, G. (1994). The Adaptation and testing of diagnostic and outcome measures for cross-cultural research. *International Review of Psychiatry*, Vol. 6. Iss. 4. P. 281–286.
- Curtis, C. (2020). Predictors of Cognitive Skills Development Among International Students: Background Characteristics, Precollege Experiences, and Current College Experiences. *Journal of International Students*, Vol. 10. Iss. 2. P. 501–526. doi: 10.32674/jis.v10i2.253.
- Deci, E. (1985). The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of Research in Personality*, Vol. 19. P. 109–134.
- Gebregergis, W., Mehari, D., Gebretinsae, D., & Tesfamariam, A. (2020). The Predicting Effects of Self-Efficacy, Self-Esteem and Prior Travel Experience on Sociocultural Adaptation Among International Students. *Journal of International Students*, Vol. 10. Iss. 2. P. 339–357. doi: 10.32674/jis.v10i2.616.
- Haverila, M., Haverila, K., & McLaughlin, C. (2020). Variables Affecting the Retention Intentions of Students in Higher Education Institutions: A Comparison Between International and Domestic Students. *Journal of International Students*, Vol. 10. Iss. 2. P. 358–382. doi: 10.32674/jis.v10i2.1849.
- Jones, V., Kim, Y., & Ryu, W. (2020). Intersecting Roles of Authority and Marginalization: International Teaching Assistants and Research University Power Dynamics. *Journal of International Students*, Vol. 10. Iss. 2. P. 483–500. doi: 10.32674/jis.v10i2.757.
- Luo, Z., Wu, S., Fang, X., & Brunsting, N. (2019). International Students' Perceived Language Competence, Domestic Student Support, and Psychological Well-Being at a U.S. University. *Journal of International Students*, Vol. 9. Iss. 4. P. 954–971. doi: 10.32674/jis.v0i0.605.
- Mostafa, H., & Lim, Y. (2020). Examining the Relationship Between Motivations and Resilience in Different International Student Groups Attending U.S. Universities. *Journal of International Students*, Vol. 10. Iss. 2. P. 306–319. doi: 10.32674/jis.v10i2.603.
- Semago N. Ya. (2004). Methods, approaches, assessments: types of diagnostic materials and organization of the diagnostic process. *School psychologist*, 7, P.14–17. [in Russian]
- Skнар O. M. (2017). The potential of projective methods in the formation a political picture of the youths' world. Kyiv: Milenium, 96 p. [in Ukrainian]
- Sokolova E. T. (1980). Projective methods of personality research. Moscow: MGU, 68 p. [in Russian]
- Turynina O. L., Mel'nychuk O. B., Bondarchuk O. I., Miljutina K. L. (2009). Psychology. Kyiv: DP «Vyd. dim «Personal», 230 p. [in Ukrainian]
- Fetiskin N. P. (2002). Socio-pedagogical diagnostics of personality and small groups development. Moscow, 120 p. [in Russian]
- Frank L. (2000). Projective methods of studying personality. *Projective Psychology*, P. 68–83. [in Russian]
- Hlivna O. (2012). Psychological tendencies of using projective methods in the modern practical psychology. *Bulletin of the Odessa National University. Psychology*, 8(20), P.439–445. [in Ukrainian]
- Tsehmistrova G.S. (2005). Management in education and pedagogical diagnostics. Kyiv: Slovo. 277 p. [in Ukrainian].
- Shliapnikova I. A. (2005). Projective methods of psychodiagnostics. Chelyabinsk: Izd-voJuUrGU, 69 p. [in Russian]
- Canino G. (1994). The Adaptation and testing of diagnostic and outcome measures for cross-cultural research. *International Review of Psychiatry*, 6, 4, P.281–286. [in English]
- Curtis C. (2020). Predictors of Cognitive Skills Development among International Students: Background Characteristics, Precollege Experiences, and Current College Experiences. *Journal of International Students*, 10, 2, P.501–526. [in English]
- Deci E. (1985). The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of Research in Personality*, 19, 109–134. [in English]
- Gebregergis W., Mehari D., Gebretinsae D., Tesfamariam A. (2020). The Predicting Effects of Self-Efficacy, Self-Esteem and Prior Travel Experience on Sociocultural Adaptation among International Students. *Journal of International Students*, 10, 2, P.339–357. [in English]
- Haverila M., Haverila K., McLaughlin C. (2020). Variables Affecting the Retention Intentions of Students in Higher Education Institutions: A Comparison Between International and Domestic Students. *Journal of International Students*, 10, 2, P.358–382. [in English]
- Jones V., Kim Y., Ryu W. (2020). Intersecting Roles of Authority and Marginalization: International Teaching Assistants and Research University Power Dynamics. *Journal of International Students*, 10, 2, P.483–500. [in English]
- Luo Z., Wu S., Fang X., Brunsting N. (2019). International Students' Perceived Language Competence, Domestic Student Support, and Psychological Well-Being at a U.S. University. *Journal of International Students*, 9, 4, P.954–971. [in English]
- Mostafa H., Lim Y. (2020). Examining the Relationship between Motivations and Resilience in Different International Student Groups Attending U.S. Universities. *Journal of International Students*, 10, 2, P.306–319. [in English]
- Rahming S. (2019). Social Support and Stress-Related Acculturative Experiences of an English-speaking Afro-Caribbean Female Student in U.S. Higher Education. *Journal of International Students*, 9, 4, P.1056–1074. [in English]
- Wale B.D., Bishaw K. S. (2020). Effects of using inquiry-based learning on EFL students' critical thinking skills.

Rahming, S. (2019). Social Support and Stress-Related Acculturative Experiences of an English-speaking Afro-Caribbean Female Student in U.S. Higher Education. *Journal of International Students*, Vol. 9. Iss. 4. P. 1056–1074. doi: 10.32674/jis.v9i4.343.

Wale, B. D., & Bishaw, K. S. (2020). Effects of using inquiry-based learning on EFL students' critical thinking skills. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 5:9. P. 1–14. doi: 10.1186/s40862-020-00090-2

Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education, 5:9, P.1–14. [in English]

Відомості про автора:
Слущкий Ярослав Сергійович
yaroslav.slutskiy.mail@gmail.com
Донбаський державний коледж
технологій та управління
вул. Є. Седнева, 3-а, м. Торецьк
Донецька обл., 85200, Україна

doi: 10.33842/22195203/2021/26/180/187

Матеріал надійшов до редакції 17. 05. 2021 р.

Прийнято до друку 01. 06. 2021 р.

Information about the author:
Slutskiy Yaroslav Serhiyovych
yaroslav.slutskiy.mail@gmail.com
Donbas State College of Technology
and Management
3-a Sedneva St., Toretsk
Donetsk region, 85200, Ukraine

doi: 10.33842/22195203/2021/26/180/187

Received at the editorial office 17. 05. 2021.

Accepted for publishing 01. 06. 2021.